

Jugoslavien og Rwanda, noget som ellers hidtil ville have været anset for utænkeligt. Det samme gælder beslutningen sidste år om oprettelse af en permanent straffedomstol, og beslutningen vidner om, at folkeretten ikke er statisk, men at nye standarder bliver til i takt med den politiske udvikling.

Det samme præger jo også i høj grad den praksis, som udvikler sig i verden. Det så vi ved anholdelsen af Chiles tidligere statschef Pinochet, som jo hurtigt opnåede bred accept på trods af Pinochets status som tidligere statsoverhoved. Der er her tale om en klar advarsel til både tidligere og nuværende og eventuelt kommende diktatorer om, at verdenssamfundet ikke har glemt deres omgøring. På havetsområdet ser vi også en stærk udvikling i folkeretten. En række stater oprettede for få år siden 200-sømil økonomiske zoner og satte sig dermed i spidsen for en udvikling, der siden har vundet almindelig accept.

Beslutningen om NATO-indsatsen i Kosovo må ses i samme lys. Set fra regeringens side havde det været ønskeligt – det har jeg aldrig lagt skjul på – at der havde været et klart mandat fra FN's Sikkerhedsråd, men der forelå en ekstraordinær situation. For det første havde Sikkerhedsrådet med henvisning til FN-pagtens kapitel 7 slået fast, at der forelå en trussel mod sikkerheden i regionen, og FN's generalsekretær havde fremhævet det samme og havde desuden fremhævet, at man stod på randen af en humanitær katastrofe. På den baggrund var der stor opbakning i det internationale samfund til at opstille en militær trussel. Der var en bred kreds af lande, også uden for NATO-kredsen, som var enige i, at aktionen på dette grundlag var legitim, særlig med henvisning til de humanitære grunde.

Hr. Holger K. Nielsen nævnte flere gange i sin tale, at aktioner måtte være baseret på FN; men det var aktionen i Kosovo også. Der forelå en sikkerhedsrådsresolution, som konstaterede, at de forpligtelser, man havde pålagt serberne, ikke var overholdt, og der forelå en konstatering af, at situationen derfor udgjorde en trussel mod fred og sikkerhed i regionen. Der var altså et FN-baseret grundlag for at opstille en militær trussel. Men jeg vil gerne understrege, at der her – både for Danmarks vedkommende i de overvejelser, man gjorde sig i Folketinget og i regeringen, og i de overvejelser, man gjorde sig i andre lande – var tale om en konkret vurdering på grundlag af en konkret situation, og at

det var det afgørende. Men der er ingen tvivl om, at Kosovobeslutningen bryder nye veje og derved også er med til at påvirke spørgsmålet om, hvad der er folkeret.

Spørgsmålet om, hvordan man i øvrigt skal se på begrebet humanitært begrundede indsatser, vil uden tvivl blive et af de store spørgsmål i udenrigspolitikken i de kommende år. Folkerettens, skal vi sige, traditionelle råderum, var jo at regulere forholdet mellem stater, men den humanitære folkeret i Pinochetsagen, når det drejer sig om krigsforbrydelsesdomstole og andet, overskrider jo nationalstatens grænser og begynder – kan man sige – at regulere forholdet til f.eks. individer. Der indvindes ny jord her.

Regeringen interesserer sig meget for den problemstilling, og regeringen har anmodet Det Danske Udenrigspolitiske Institut om at lave en lille betænkning og samle tanker og overvejelser sammen for at belyse netop denne problemstilling. Regeringen agter også at afholde et seminar med førende udenlandske folkeretseksperter for at belyse den udvikling, vi her ser for os, netop for at vi også kan få den offentlige debat og få den på det bedst mulige niveau over for en udvikling, som vil komme til at sætte sit præg på de kommende år.

Jeg synes i øvrigt, at man i diskussionen om Kosovo – herunder især Ruslands rolle – også skal notere sig, hvad det er, der sker i disse døgn. Der sker det, at man på ny aktiverer den militære trussel over for serberne og på det grundlag har iværksat en, må vi nok sige, storstilet indsats for at bringe parterne i Kosovo på talefod og bringe dem til at indgå politiske aftaler, der mere grundlæggende forhåbentlig kan løse Kosovos problemer. Kosovo har brug for, at der bliver tilvejebragt en politisk løsning og en øget selvstændighed for Kosovo.

Fru Helle Degn spurgte til indholdet i forslagene om at gøre PfP mere operativ. Det drejer sig om at styrke partnerlandenes inddragelse i muligheden for at deltage i NATO-ledede Pfp-operationer; det drejer sig om at styrke Pfp's forsvarsplanlægning, udarbejdelse af et koncept for multinationale styrkeformationer – dvs. blandede NATO- og partnerformationer – og endelig styrkelse af trænings- og øvelsesvirksomheden inden for Pfp. Der forudses også konsultationer om sikkerhedspolitiske spørgsmål.

Til hr. Søvnald et par få og små bemærkninger. For det første vil jeg gøre opmærksom på, at med det, der er indeholdt i finanslovforliget,